

ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ АДВОКАТОМ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ КОНТРАКТУ У СФЕРІ СПОРТУ

Заборовський В.В.

професор, доктор юридичних наук,
професор кафедри цивільного права та процесу
Ужгородського національного університету

Досліджуючи правовий статус адвоката [1; 2; 3] ми неодноразово звертали увагу на специфіку такого різновиду адвокатської діяльності як представництво [4; 5; 6; 7]. Ще більше специфіка такого виду адвокатської діяльності проявляється в контексті представництва інтересів професійних спортсменів. Надаючи правничу допомогу професійному спортсмену адвокат повинен враховувати і особливу правову природу контрактів у сфері спорту.

Необхідно врахувати те, що в юридичній літературі існують різні точки зору щодо визначення його природи. Так, одні науковців притримуються позиції, що контракт з професійним спортсменом є трудовим договором, інші – цивільно-правовим, а деякі вказують, що даному договору притаманна подвійна правова природа. Прихильником цивільно-правової природи контракту з спортсменом є М.О. Ткалич, який наводячи визначення «спортивний контракт» через призму конструкції договору в цивільному праві зазначає, що при його укладенні фактично діють положення цивільного законодавства, а застосування норм трудового права в цьому випадку має тільки субсидіарний характер [8, с. 48].

Крім вищевказаної, в юридичній літературі наявна точка зору, за якою контракт з спортсменом-професіоналом має подвійну правову природу. І. Наставний вказує на те, що, з одного боку, відносини між спортсменом-професіоналом та суб'єктами фізичної культури і спорту регламентуються за допомогою норм трудового права, а з іншого – немає жодних заборон для цивільно-правового їх врегулювання (спортсмену-професіоналу повинна надаватися свобода вибору норм вказаних галузей права для врегулювання відносин, які виникають між ним та суб'єктом професійної спортивної діяльності) [9, с. 27]. В свою чергу Н.В. Нерода, виходячи з невизначеності до кінця правової природи контракту з спортсменом-професіоналом, доходить висновку, що його положення регулюються нормами як трудового, так і цивільного права [10, с. 47].

В даному випадку необхідно виходити з того, що більшість науковців розділяють позицію, за якою контракт із спортсменом є різновидом трудового договору, а між сторонами виникають трудові правовідносини. Л. Величко розглядає професійний спорт як найману працю, яка належить до предмету трудового права, і відносини між спортсменом і його роботодавцем (використання здібностей спортсменів під час участі в змаганнях) повинні бути об'єктом регулювання норм трудового права [11, с. 267]. Поділяють подібну точку зору й інші науковці, які на підставі аналізу регламентів та статутів

багатьох спортивних організацій та об'єднань, а також досвіду інших країн доходять висновку, що спортивний контракт повинен ґрунтуватися на нормах трудового права, проте з врахуванням особливостей, виходячи із специфіки діяльності (праці) спортсменів-професіоналів [12, с. 284]. Вказують на відмінні риси між трудовим договором (контрактом) та цивільно-правовим договором (саме контракт визначає трудову функцію спортсмена та її прояви, а не результати, яких він повинен досягти; закінчення контракту пов'язане насамперед із закінчення його терміну (або за взаємною згодою сторін), а не з досягнення певних результатів; спортсмен повинен дотримуватися внутрішніх правил клубу) та виходять з недопустимості укладення цивільного договору із спортсменом-професіоналом В.В. Андріїв та О.А. Корольова [13].

Подібної позиції притримується й український законодавець, який у згадуваній ст. 38 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» закріплює норму, за якою діяльність спортсменів у професійному спорті, яка є основним джерелом їх доходів, провадить, зокрема, відповідно до Кодексу законів про працю України. В даному випадку показовим, зокрема, є положення Мінімальних вимог до контракту професійного футболіста (Professional Football Player Contract Minimum Requirements), що були прийняті ФІФА у 2008 році, у яких йде саме мова про укладення трудового договору для професійного гравця та застосування національного трудового законодавства для регулювання відносин між сторонами, які його підписали (роботодавець і працівник [14].

Не піддаючи сумніву правильність позиції, за якою контракт з професійним спортсменом потрібно розглядати саме з точки зору трудового законодавства, слід врахувати й специфіку, а саме різноманітність видів спорту та способи участі спортсменів у змаганнях. В цьому аспекті заслуговує на увагу позиція С. Багдашкіної, яка вказує на різницю між командними та індивідуальними видами спорту щодо відносин між тим, хто забезпечує роботою, і тим, хто її виконує (для командних видів спорту притаманні відносини роботодавець (клуб) – працівник (спортсмен), тоді як в індивідуальних видах спорту досить часто спортсмен не працює на клуб, а здійснює діяльність, що за всіма ознаками є незалежною професійною діяльністю, укладаючи при цьому договір із промоутером, який фактично забезпечує його доступ до певних змагань, отримуючи за це фіксовану винагороду або ж відсоток від доходу отриманого спортсменом, що вказує на цивільно-правовий характер відносин між сторонами та недоречність використання терміну «контракт») [15].

Подібної точки зору притримується Л. де Олівейра, вказуючи, що не в кожному виді спорту спортсмени є частиною спортивної команди, а тому їх участь в індивідуальних видах спорту може вимагати укладення свого роду індивідуальних контрактів на участь у змаганнях і, яких вони повинні дотримуватись. Він наводить доречний приклад щодо участі професійних тенісистів, які зазвичай працюють як самозайняті особи і коли вони беруть участь у змаганнях то вони представляють не юридичну особу (спортивний клуб як роботодавця), а самих себе [16].

Список літератури:

1. Заборовський В.В. Правовий статус адвоката в умовах становлення незалежної адвокатури України: монографія. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2017. 900 с.
2. Заборовський В.В. Незалежний правовий статус адвоката. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 1. С. 266-268. URL: http://pap.in.ua/1_2017/81.pdf9
3. Заборовський В.В., Бисага Ю.М., Булеца С.Б. Правовий статус адвоката: проблеми теорії та практики: монографія. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 650 с.
4. Заборовський В.В., Шкорка І.М. Місце адвоката-представника в цивільному судочинстві України. *Верховенство права та правова держава: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Ужгород, 21-22 жовтня 2016 р.). Ужгород: Ужгородський національний університет, 2016. С. 149-153.
5. Заборовський В.В. Проблеми співвідношення захисту та представництва як основних напрямів процесуальної діяльності адвоката. *Матеріали 73-ї підсумкової наукової конференції професорсько-викладацького складу юридичного факультету ДВНЗ «УжНУ»* (м. Ужгород, 28 лютого 2019 р.). Ужгород: Ужгородський національний університет, 2019. С. 26-28.
6. Заборовський В.В. Щодо доцільності існування монополії адвоката на представництво особи в суді. *Професійна правнича допомога: сучасний підхід: матеріали Міжнародної наук.-практ. конференції* (м. Київ, 11 грудня 2019 року). Київ: Алерта, 2019. С. 104-109.
7. Заборовський В.В. Особливості правового статусу адвоката-представника в цивільному судочинстві. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2015. Вип. 35. Ч. 2., Т. 3. С. 161-168.
8. Ткалич М.О. Теоретичні та практичні аспекти контрактування в професійному спорті. *Вісник Запорізького національного університету*. 2012. № 1. С. 46-50.
9. Наставний І. Правовий статус спортсмена-професіонала як основного учасника професійних спортивних відносин. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 9. С. 24-28.
10. Нерода Н.В. Організаційні та правові засади європейського професійного спорту: дис. ... канд. наук з фіз. виховання та спорту: спец. 24.00.01. Львів, 2018. 240 с.
11. Величко Л. Компаративістське дослідження поширення сфери дії трудового права на правове регулювання праці професійних спортсменів *Evropský politický a právní diskurz*. 2018. №. 1. С. 264-270.
12. Попичев М.І., Шаповалова О.А., Маслов В.М. Проблемні питання правового регулювання професійного спорту. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Сер.: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт*. 2014. Вип. 118(1). С. 282-285.

13. Андрійів В., Корольова О. Особливості контрактів футболістів в Україні. *Молодий вчений*. 2021. № 4 (92). 248-251. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-4-92-53>
14. Professional Football Player Contract Minimum Requirements. FIFA. URL: 2008. <https://fmf.md/cdn/docs/PROFESSIONAL%20FOOTBALL%20PLAYER%20CONTRACT%20MINIMUM%20REQUIREMENTS.pdf>
15. Багдашкіна С. Контракт зі спортсменом ≠ трудовий договір? *Юридична газета*. 2018. № 36. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/sportivne-pravo/kontrakt-zi-sportsmenom--trudoviy-dogovir.html>
16. Oliveira L. Lex sportiva as the contractual governing law *The International Sports Law Journal*. 2017. Volю 17. P. 101–116. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s40318-017-0116-5>